
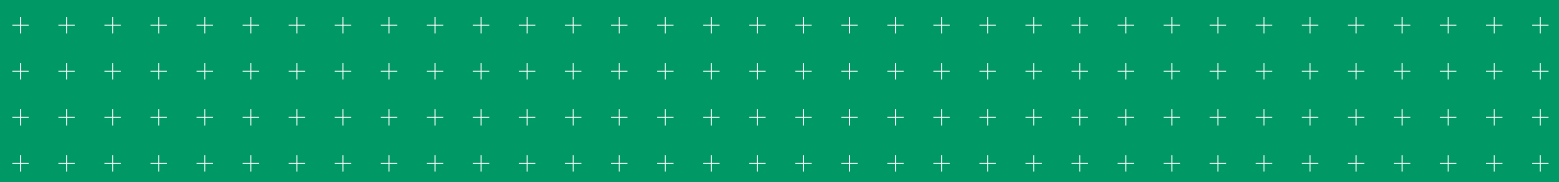
Företag som arbetar med hemtjänst 2012

Mångfald och villkor i valfrihetssystem

Rapport 0144

Företag som arbetar med hemtjänst 2012

Mångfald och villkor i valfrihetssystem

Rapport 0144

Tillväxtverkets publikationer

finns att beställa eller ladda ner som pdf på tillvaxtverket.se/publikationer. Där finns även material som gavs ut av Nutek

© Tillväxtverket

Stockholm, december 2012
Produktion: Ordförandet AB
ISBN 978-91-86987-67-1
Rapport 0144

För ytterligare information, kontakta:

Susanna Johansson, Tillväxtverket
Telefon, växel 08-681 91 00
susanna.johansson@tillvaxtverket.se
eller

Lars Bager-Sjögren, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
Telefon 010-4474472
lars.bager-sjogren@tillvaxtanalys.se

Förord

Myndigheterna Tillväxtverket och Tillväxtanalys har regeringens uppdrag att följa och bedöma utvecklingen av mångfald och entreprenörskap inom vård och omsorg mellan 2010 och 2012. I uppdraget ingår att förmedla erfarenheter kring valfrihetssystemet effekter på entreprenörskap inom vård och omsorg. Uppdraget har myndigheterna organiserat i ett program: Kunskapsprogram om entreprenörskap inom vård och omsorg.

I rapporten beskrivs resultaten från en undersökning av Sveriges företag som arbetar med hemtjänst under juni till augusti 2012. Undersökningen visar att privat utförd hemtjänstverksamhet domineras av ägarledda företag och koncernföretag. Kooperativ och icke-vinst drivande organisationer utgör endast en marginell del av de totala antalet utförare. Företagen erbjuder i allmänhet den enskilde brukaren en kombination av olika vård- och omsorgstjänster. I över 60 procent av företagen är verksamhetsledaren en kvinna.

Flertalet av företagen indikerar en tillväxt i omsättning över tiden men anger trots detta förekomsten av ett antal problem kring ersättning och rutiner. Detta accentuerar kommunernas ansvar som "systemägare" av valfrihetssystemen att skapa arenor för hur oklarheter och synpunkter kan hanteras likvärdigt mellan olika utförare. Dessa berör exempelvis ersättningens storlek och vad som ingår i denna.

Rapporten är författad av Lars Bager-Sjögren, analytiker på Tillväxtanalys.

Stockholm november 2012

Enrico Deiaco

Avdelningschef,
Innovation och
Globala mötesplatser,
Tillväxtanalys

Anneli Sjögren

Avdelningschef,
Entreprenörskap och
företagsutveckling,
Tillväxtverket

Sammanfattning

Myndigheterna Tillväxtanalys och Tillväxtverket fick 2010 uppdraget att genomföra ett program *Kunskapsutveckling om entreprenörskap inom vård och omsorg* inom vilket utvecklingen av mångfald och företagande skulle följas i samband med reformerna inom produktionen av offentligfinansierade tjänster. Programmet ställde upp två primära uppgifter dels att ta fram information kring företagandet och dels sprida information till beslutsfattare om villkoren för företagande inom vård och omsorg.

Under sommaren 2012 undersöktes 183 företag som arbetar med hemtjänst.

Två aspekter av mångfald i entreprenörskap har undersökts. Den ena är utförarnas verksamhetsform, det vill säga drivs verksamheten som ett vinstgivande företag eller är den icke-vinstdrivande och den andra är att beskriva det erbjudande företagen har till kunden.

De ägarledda företagen dominerar och nära 80 procent av verksamheterna i privat utförd hemtjänst sker inom ägarledda företag. Koncernföretag är visserligen få till antalet men dominerar som arbetsgivare. Ideella verksamheter är av liten ekonomisk betydelse. Kooperativa verksamheter är något större men utgör endast fem procent av det totala antalet heltidsanställda i branschen.

Undersökningen visar att 72 procent av företagen erbjuder tilläggs-tjänster framför allt s.k. RUT-tjänster. Det framgår även att mer än hälften av företagen levererar tilläggstjänster till kunderna samtidigt som de har en offentlig finansierad tjänst från företaget. Detta indikerar att företagen hittat affärssynergier i sina erbjudanden.

Undersökningen visar att 62 procent av företagen som utför hemtjänst leds av en kvinna vilket är en större andel än i vård och omsorgssektorn som helhet. Om vård och omsorg tidigare varit en sektor som primärt sysselsatt kvinnor som anställda finns det nu även tecken på att sektorn skapar möjligheter för kvinnor att utvecklas som företagare.

Det stora flertalet av företagen anger i undersökningen en tillväxt i omsättning över tiden vilket bekräftar andra observationer på att de nya privata utförarna som kommit till efter reformen också når ut till sin "marknad".

Undersökningen indikerar dock att företagen upplever vissa problem kring marknadernas funktionssätt vilket kommunernas nya roll som "systemägare" i samband med valfrihetssystemens införande. I denna roll ligger att upprätta arenor där problem och missförstånd kan hanteras som berör de privata utförarnas villkor i valfrihetssystemet.

Innehåll

1	Mångfald i företagandet inom valfrihetssystem	11
1.1	Villkor och kompetens i utförande av offentligt finansierad omsorg	15
1.2	Avslutande kommentar	19

1 Mångfald i företagandet inom valfrihetssystem

Myndigheterna Tillväxtanalys och Tillväxtverket fick 2010 uppdraget att genomföra ett program *Kunskapsutveckling om entreprenörskap inom vård och omsorg* inom vilket utvecklingen av mångfald och företagande skulle följas i samband med reformerna inom produktionen av offentligfinansierade tjänster. Programmet ställde upp två primära uppgifter att dels ta fram information kring företagandet och dels sprida information till beslutsfattare rörande villkoren för företagande inom vård och omsorg. Programmet har genomfört ett flertal seminarier och tagit fram ett antal rapporter.¹

Hur kan vi bedöma omfattningen av mångfald inom omsorg?

Med mångfald avses i de följande utförarnas verksamhetsform det vill säga drivs verksamheten som ett vinstgivande företag eller är den av icke-vinst typ det vill säga en stiftelse eller en ideell förening. Företag som syftar till ekonomiska fördelar för ägarna kan i sin tur beskrivas som ägarledda företag eller företag som ingår in en koncern samt ekonomiska föreningar vilket de flesta kooperativa verksamheter är. Med ägarledda verksamheter är det tänkt att fånga mindre företag med en närmare relation till sin kundkrets. Någon skarp linje mellan ägarledda och koncernanknutna företag finns dock inte då koncernorganisation är vanligt förekommande även bland mindre företag.

Ett annat sätt att beskriva mångfald i entreprenörskapet är att beskriva vilket erbjudande företagen har till kunden. Till skillnad från offentliga utförare kan privata utförare erbjuda olika typer av tilläggstjänster till de offentligfinansierade vård- och omsorgstjänsterna. I de fall som dessa tillhör så kallade RUT- och ROT-tjänster är de också subventionerade men inget hindrar att företagen erbjuder andra tjänster för vilka någon subvention inte alls är kopplad.

Båda dessa sätt kan ses som rimliga sätt att beskriva en företagspopulation. Dilemmat är dock att om mångfald skall beskrivas ur ett kundperspektiv så måste företagspopulationer begränsas till någon form av kundrelevant geografi troligtvis så liten som en kommun. I denna rapport kan vi inte beskriva denna mer rimliga form av mångfald utan får nöja oss med en mer övergripande. Ett sätt att relatera de två är att utvecklingen på en mer övergripande nivå rimligtvis bör ha en

¹ Mer information om programmet kan erhållas på <http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/insatserfortillvaxt/flerochvaxandeforetag/halsavardochomsorg/kunskapsutveckling.4.74f57d0f1283a4f88ff800022200.html>

motsvarande representation i delar av Sverige. Mångfald från ett kundperspektiv börjar med att det finns ett val till alternativ utförare.

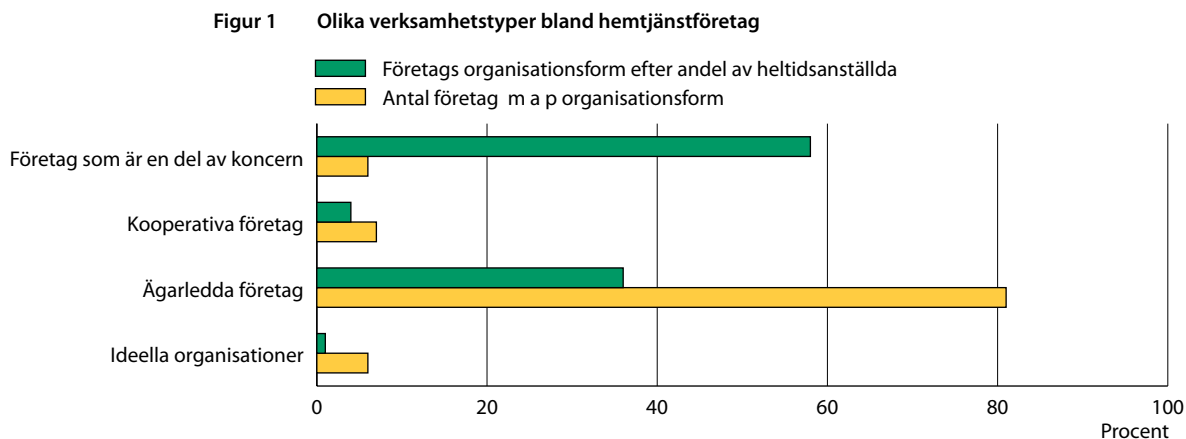
Idag bor cirka 69 procent av Sveriges befolkning i de kommuner som infört så kallade valfrihetssystem inom hemtjänst och denna rapport beskriver de företag som är verksamma i dessa kommuner.

Undersökning av företag som arbetar med hemtjänst i valfrihetssystem

Under sommaren 2012 undersökte programmet 183 företag som arbetar med hemtjänst. Dessa var dragna ur en population på cirka 480 företag för vilka det fanns någon form av information kring storlek med avseende på anställd och omsättning från SCBs register.²

Ägarledda företag dominerar

I figur 1 återges hur antalet hemtjänstföretag fördelas på olika verksamhetstyper. I figuren beskriver vi fördelningen på två sätt. Det ena är de enkla frekvenserna, hur många verksamheter utgör de ideella, kooperativa etc. Det andra sättet är att vi summerar alla som är heltidsanställda och sedan beräknar vi hur stor andel av dessa är anställda i respektive verksamhetsform.³

Källa: Tillväxtanalys undersökning av hemtjänstföretag 2012

Vi ser av figuren att de ägarledda företagen dominerar det första måttet, nära 80 procent av verksamheterna i privat utförd hemtjänst sker inom ägarledda företag. Att koncernföretag ofta är de största företagen märks då denna verksamhetsform är få till antalet men när man för in deras ekonomiska betydelse som arbetsgivare så dominerar de inom hemtjänst liksom i många andra branscher. Ideella verk-

² Tillväxtanalys har utfört en kontroll om de 183 företag som deltagit i undersökningen skiljer sig från de övriga identifierade företagen i populationen om 480 företag och fanns att några strukturella skillnader inte fanns. I tabeller och figurer är därför beräknade med uppräkningsstal som anger fördelningarna för den studerade populationen. Antalet företag som är godkända att erbjuda biståndsbedömd hemtjänst är i maj 2012 cirka 650 stycken.

³ Cirka 41 000 personer har heltidstjänster i den undersökta populationen av företag och ytterligare cirka 34 000 har deltidstjänster (tjänstställda). Fördelningen mellan verksamhetsform är lika mellan dessa.

samheter försvinner närmast i ekonomisk betydelse när man tar hänsyn till deras storlek. Kooperativa verksamheter är något större men i detta alternativ utgör endast fem procent av de heltidsanställda.

Tilläggstjänster är viktigt för hemtjänstföretagen

Privata utförare kan vid sidan om offentlig finansierad vård och omsorg även erbjuda tilläggstjänster något som offentliga utförare inte kan göra. Av de undersökta företagen erbjuder 72 procent tilläggstjänster. I figur 2 framgår att för dessa utgör tilläggstjänster mellan tio till tjugo procent av företagets omsättning. Tidigare undersökningar av hemtjänstföretag har indikerat att tilläggstjänster varit en liten del av företagets verksamhet. Årets undersökning vittnar om att detta eventuellt är på väg att förändras. En förklaring till detta kan ligga i att till en början hade många av de som startat nya företag med hemtjänstverksamhet en bakgrund i motsvarande verksamhet i offentlig regi. Det är naturligt att man då uppfattar att kärnverksamheten är omsorg och stöd liknande de man utförde i offentlig regi. Undersökningar som 2010 ställde frågan kring förekomst och omfattning av så kallade tilläggstjänster indikerade att dessa vara av marginell betydelse. Över tiden kan två faktorer förändra detta förhållande. Den ena är att företagaren i syfte att utöka verksamheten finner det naturligt att erbjuda snarlika tjänster till personer som inte har en biståndsbedömning framför allt i form av olika så kallade RUT-tjänster, vilket är tjänster som utgörs i hemmet eller i dess omedelbara närhet.⁴ Den andra faktorn är att andra företag som tidigare varit etablerade inom RUT-tjänster och städning ser att hemtjänst är en verksamhet som är naturlig att expandera i.⁵

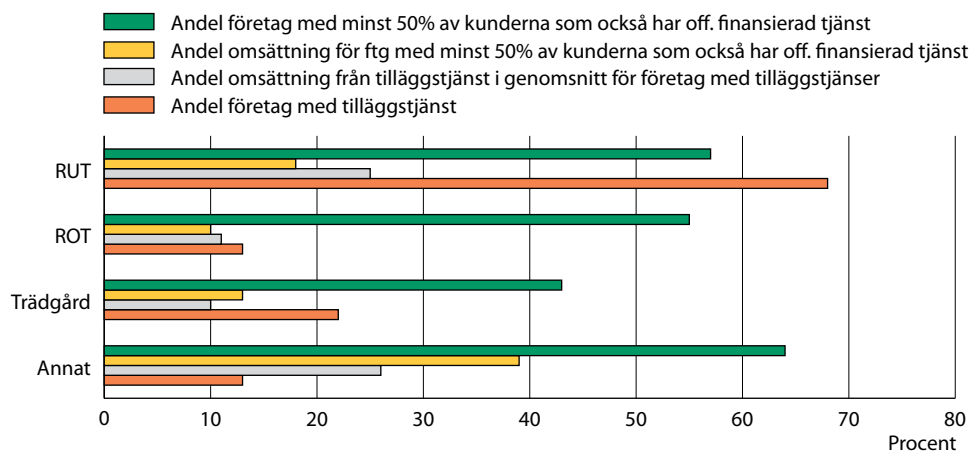
Bland de undersökta företagen är den vanligaste formen av tilläggstjänst just så kallade RUT-tjänster, mer än 60 procent av de som erbjuder tilläggstjänster erbjuder just denna tjänst. Övriga undersökta tjänster är betydligt mindre förekommande.

Möjligheten att erbjuda tilläggstjänster även till kunder med biståndsbedömd omsorg och stöd är något som också realiserats av många företag. Av figur 2 framgår att det är mer än hälften av företagen som erbjuder tilläggstjänster som också levererar dessa till kunder som samtidigt har en offentlig finansierad tjänst från företaget. Företagen har med andra ord hittat synergier i sina erbjudanden. Vår undersökning visar även att för dessa företag utgör andelen av omsättningen från denna kundgrupp, nära tjugo procent. Tilläggstjänster tycks därför ha utvecklats från att vara en marginell del av företagets verksamhet till att bli en allt viktigare del i erbjudandet.

⁴ Endast enklare former av trädgårdsarbete som att klippa gräsmatta är inkluderat i RUT-tjänster <http://www.skatteverket.se/privat/skatter/fastigheterbostad/husarbete/exempelparutarbete.4.2ef18e6a125660db8b080001424.html>

⁵ Att enbart leverera hemtjänst och inget annat medför också en betydligt enklare administration för företaget som till och med kan bedrivas i form av enskild firma. Om tilläggstjänster skall erbjudas måste företaget redovisa olika typer av moms vilket medför större administrativ börda

Figur 2 Förekomst av tilläggstjänster

Annan anpassning till brukarens intressen

Företagen i undersökningen tillfrågades om de erbjuder service i form av bestämd tid när hemtjänsten kommer till brukaren. 85 procent av företagen erbjöd denna service. Andelen var lika hög avseende erbjudandet att samma person utförde servicetjänster medan andelen var något lägre avseende omsorgstjänsten. 85 procent av företagen rapporterade också att de hade en löpande kontakt med kommunens biståndsbedömare samt att de via denna kontakt kunde påverka antalet timmar som skall utföras. Det sistnämnda bör påkalla en viss uppmärksamhet då biståndsbedömaren på egen hand bör följa upp förhållandena hos den biståndsbedömda brukaren.

Offentligt finansierade vård- och omsorgstjänster

Hemtjänstföretagen erbjuder inte enbart omsorg och service i form av hemtjänst och tilläggstjänster utan många företag arbetar med olika former av offentlig finansierade vård och omsorgstjänster. I vår undersökning frågade vi företagen om de arbetar med hemsjukvård, avlösning, dagverksamhet, trygghetslarm, assistans och olika former av hemtjänst. I en öppen fråga fanns det möjlighet att inkludera andra former av vård och omsorgstjänster som inte var uppräknade. I genomsnitt arbetade företagen med tre olika sådana offentligt finansierade vård och omsorgstjänster. I den öppna frågan återfanns även primärvård och äldreboende.

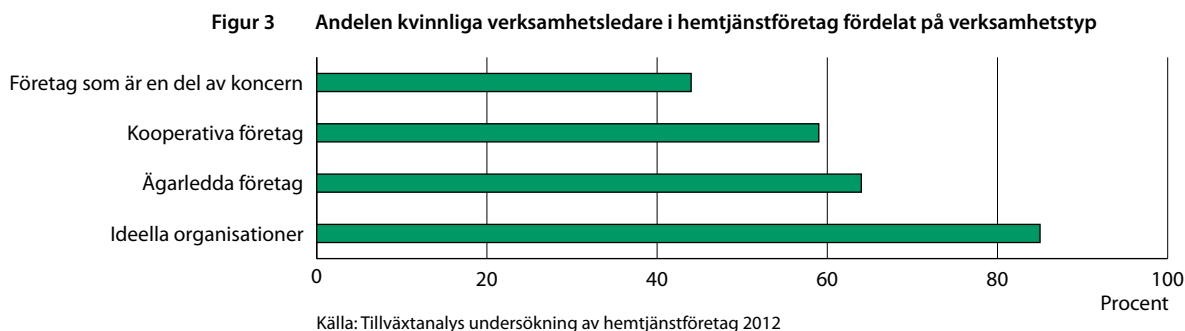
Primärt är dessa kombinationer av verksamheter ett sätt för företaget att få säkrare inkomster. Konsekvenser kan även vara att man i större omfattning kan erbjuda heltider för den personal man engagerar. Att företagen engagerar sig i till exempel både hemtjänst och hemsjukvård eller primärvård och hemtjänst kan då leda till förbättrad omvårdnad för den enskilde. Tyvärr vet vi fortfarande relativt lite kring möjligheterna och svårigheterna att överbygga dessa områden.⁶

⁶ Ett intressant fall är företaget Legevisittens erfarenheter av kombinationen primärvård hemtjänst och hemsjukvård. Se rapporten *Nytänkande och innovationer inom vård och omsorg* utgiven inom programmet.

Hög andel kvinnliga verksamhetsledare

Enligt arbetsmarknadsundersökningarna var andelen kvinnliga företagare som andel av det totala antalet företag cirka 27 procent i augusti 2010. Mäter vi istället kvinnliga företagare som andel av sysselsatta kvinnor utgjorde företagarna cirka sex procent. Då väldigt många av kvinnorna är sysselsatta inom vård- och omsorgssektorn samt denna i flera avseenden varit stängd för företagande är andelen kvinnliga företagare som andel av sysselsatta inom vård och omsorg väldigt låg, cirka två procent.⁷

Man kan se tydliga indikationer på att dessa förhållanden har förändrats sedan genomförande av valfrihetsreformen. I Tillväxtverkets undersökning av små och medelstora företag *Företagens villkor och verklighet* framgår att närmare 57 procent av företagen inom öppna sociala insatser drivs av kvinnor. De hemtjänstföretag som startats sedan 2009 ägs eller åtminstone drivs av kvinnor. I vår undersökning av hemtjänstföretag visar det sig att kvinnor utgör 63 procent av företagets verksamhetsledare.⁸ I figur 3 nedan ser vi hur dessa fördelar sig mellan olika typer av organisationer. Trots att koncerner är den typ av organisation som har lägst andel är det av intresse att dessa har över 40 procent kvinnliga verksamhetsledare.

1.1 Villkor och kompetens i utförande av offentligt finansierad omsorg

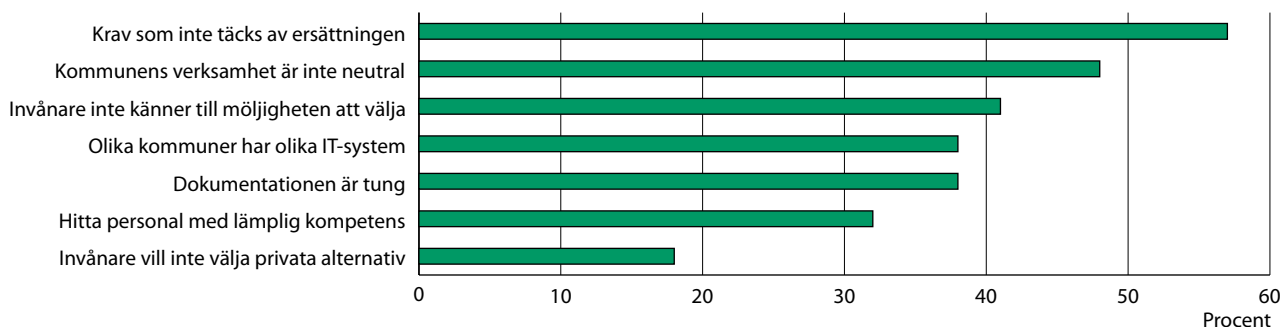
Programmet kunskapsutveckling inom entreprenörskap inom vård och omsorg har sedan det startades genomfört ett större antal seminarier runt om i landets kommuner som är i färd med att utreda eller inför valfrihetssystem. I seminarierna har det deltagit flera företag som är aktiva inom verksamheter som hemtjänst. Företagen har lyft fram problem man möter i sin verksamhet, problem som delvis är specifika just för att ”marknaden” är betingad av förhållanden som enskilda kommuner sätter upp. I vår undersökning av hemtjänstföretagen i landet ingick en fråga som berör sådana problem. I figur 4 nedan redovisas andelen företag som angivit ganska stora eller

⁷ Uppgifter från SCB Arbetsmarknadsundersökningarna (AKU) och särskild beställning av Tillväxtanalys av antalet företag inom vård och omsorg enligt AKU.

⁸ De små och medelstora vård- och omsorgsföretagen, Fakta och statistik 2012 Tillväxtverket s 15

mycket stora problem inom olika områden. Minst problem anser företag vara att individer inte skulle vilja välja privata alternativ. Detta är i linje med andra resultat som anger att äldre vill välja utförare av hemtjänst.⁹ Över femtio procent av företagen anger att de upplever problem med krav som de inte uppfattar täcks av ersättningen. En något mindre andel av företagen har uppfattningen att kommunens egen regi behandlas annorlunda än de privata utförarna. Vi har undersökt om hemtjänstföretagen skiljer sig åt i synen på problem beroende på hur omfattande deras verksamhet är. Av de företag som deltagit i undersökningen är det nära 40 procent som är aktiva i mer än en kommun.

Figur 4 Andel hemtjänstföretag som anger stora eller mycket stora problem inom olika områden 2012

Källa: Tillväxtanalys undersökning av hemtjänstföretag 2012

Fördelar vi informationen i figur 4 mellan företag som är aktiva i mer än en kommun framgår följande: För företag som är aktiva i flera kommuner anger en större andel att ersättningen är för låg för de krav som förväntas täckas av denna. Dessa företag uppfattar även att kommunens egen regi har fördelar det vill säga villkoren är inte neutrala. Vidare finner dessa att administrativa rutiner och IT är betungade. Det sistnämnda kan förklaras av att kommuner väljer olika typer av rutiner vilket medför ökad administrativ börda för företagen.

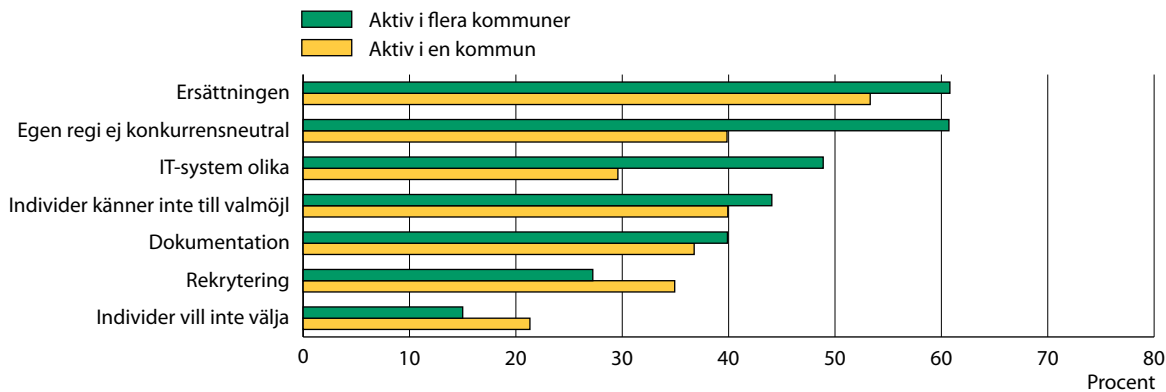
Hur kan man tolka dessa uppgifter? Eftersom marknaden för omsorg och stöd via offentligfinansierade medel är en politiskt betingad marknad är det rimligt att kommuner är ansvariga för hur villkoren kommuniceras och uppfattas i företagen. Kommuner är så säga systemägare vilket är något vidare än enbart utföra produktion i egen regi. Kommuner bör tillse att de privata utförarna har ett forum för att hantera eventuella missförstånd och samla upp synpunkter för förbättring. Man bör naturligtvis ha en policy för hur man tolkar kravet på neutralitet. Här bör man naturligtvis utgå från vad statliga myndigheter som Konkurrensverket rekommenderar.

En av fördelarna med privata utförare är just att de inte är begränsade geografiskt som kommuner är i sin verksamhet. Att detta medför en administrativ börda är inte acceptabelt från ett näringsperspektiv. Vi

⁹ Se till exempel Socialstyrelsen och PROs undersökning Lagen om valfrihetssystem, Pro granskar nr 1 2012

Figur 5 Problem upplevda hos hemtjänstföretag fördelade på företag verksamma i en eller flera kommuner, 2012

ställer oss frågan varför kommuner utformar egna förfrågningsunderlag. Rekommendationen bör istället vara att kommuner i första hand tillämpar de standarder som Kammarkollegiet har utformat. I den omfattning en kommun finner att de behöver en särskild hantering som inte finns i de formulerade standarderna bör man notifiera detta till Kammarkollegiet och utforma skiljaktigheterna i en bilaga till standard underlagen. På detta vis får kommuner incitament att utveckla vad som verkligen är unikt med just deras förhållande för att tillgodose medborgarnas omsorg

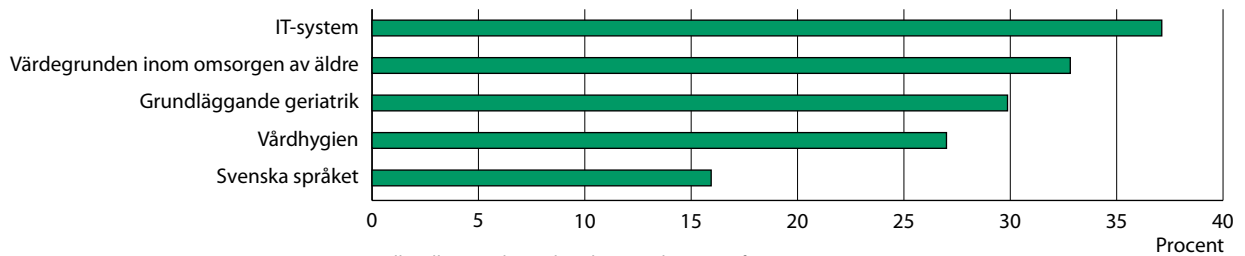
Företagens behov av kompetensutveckling

Undersökningen frågade företag om utvecklingen inom omsorg ställde fortlöpande krav på företagens kompetensutveckling. Inom flera områden visar det sig att över 25 procent av företagen har behov av kompetensutveckling. Störst behov tycks finnas kring IT-system vilket framförallt gäller system som gäller att mäta utförda prestationer. Vi såg i det tidigare avsnittet att IT-system är en källa till problem. Företagen har dock även behov av mer kompetensutveckling kring kärnkompetenser som bemötande (värdegrund) och åldrandets sjukdomar. I en öppen fråga där företagen med egna ord kunde markera viktiga områden var dessa det vanligaste områdena.

När vi delade upp figur 6 på företagsstorlek finner vi att i synnerhet de mindre företagen rapporterar kompetensutvecklingsbehov.

Kommuner anordnar idag ett flertal kostnadsfria seminarier kring äldreomsorgsproblematik. Detta är en del av uppgiften som "systemägare". Kommuner kan även hävda att i ersättningen ingår så kallade kringkostnader vilka transporter och kompetensutveckling är de största. Enligt SKL rapport om ersättningsmodeller kan dessa kringkostnader vara så stora som 25 procent av ersättningen. Frågan är om företagen har uppfattat detta förhållande. Kunskapsprogrammet om entreprenörskap inom vård och omsorg har både via seminarier och via intervjuer med grupper av företag erfarit att ersättningarna är låga för den drift som utförs. Att ersättningen även skall omfatta kompe-

Figur 6 Andel hemtjänstföretag som anger stora eller mycket stora behov av kompetensutveckling

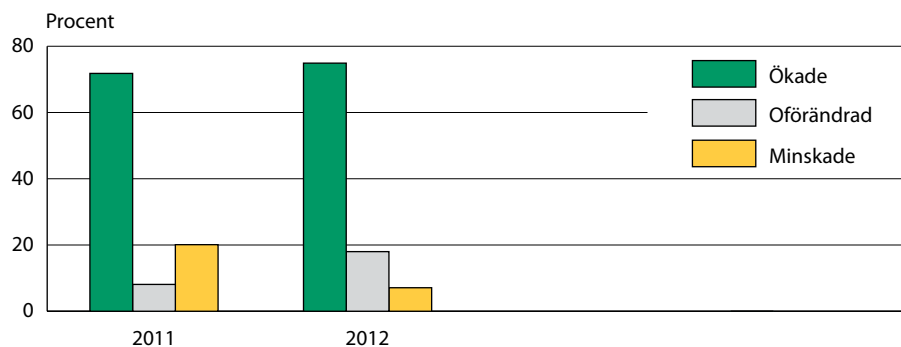
Källa: Tillväxtanalys undersökning av hemtjänstföretag 2012

tensutveckling och vikarier för personal är inte rimligt. Situationen idag är att företagen skickar en representant i bästa fall på de av kommunerna anordnade seminarierna. För att tillgodose att nya rön sprids snabbt bör det offentliga ha en stimulans för företagen att delta i större omfattning på dessa kompetensutvecklingstillfällen.

Företagets ekonomiska utveckling

Ovan har vi konstaterat att många företag finner omfattningen av uppdrag och ersättningens storlek som besvärande. Undersökningen ställde några mer allmänna frågor hur verksamheten utvecklas samt en fråga huruvida övertagande av verksamhet börjar blir vanligt.

Figur 7 Företagens bedömning över utvecklingen av omsättningen, andel som svarat i respektive kategori för vardera året

Källa: Tillväxtanalys undersökning av hemtjänstföretag 2012

En övervägande majoritet av företagen har angett att omsättningen växte både år 2011 och uppskattar en ökning för 2012 också. Detta är en återspeglning av att de erbjudanden som företagen utvecklat i allt större omfattning når sin marknad. Studerar man förändringen av antalet utförda hemtjänsttimmar sedan 2008 finner man att över hälften av dessa utförs av privata leverantörer.¹⁰

¹⁰ Enligt uppgifter om hemtjänsttimmar utförda i okt månad publicerade av socialstyrelsen. Se även till exempel Socialstyrelsens rapport maj 2012 samt PRO undersökning av sina medlemmar samt Tillväxtverket info 0467

1.2 Avslutande kommentar

Denna rapport ger en ögonblicksbild av situationen för Sveriges hemtjänstföretag 2012. Uppgifterna som redovisas anger att dessa företag kan bidra i erbjudandet av omsorgstjänster på tre olika sätt.

Företagen har ett vidare erbjudande än offentliga aktörer då de levererar andra tjänster än omsorgstjänster till samma individ.

Företagen erbjuder tjänster i flera kommuner vilket betyder att goda erfarenheter sprids snabbare. Företag har drivkrafter att sprida och genomföra fungerade lösningar.

Företagen finns inom flera områden med olika huvudmän. I sin strävan att kombinera olika former av intäkter kommer företag att överskrida etablera arbetsätt. Om det finns fördelar med att kombinera till exempel hemsjukvård och hemtjänst så görs detta.

Om vård och omsorg tidigare varit sektorn som primärt sysselsatt kvinnor som anställda finns det nu tecken på att denna sektor är också där kvinnor kan utvecklas som företagare. 62 procent av företagen som utför hemtjänst leds av en kvinna vilket är en större andel än vård och omsorgssektor som helhet.

Undersökningen visar på att det stora flertalet av företagen upplever en tillväxt i omsättning över tiden vilket bekräftar andra uppgifter på att de privata utförarna når ut till sin ”marknad”.

Företagen upplever dock problem, hur allvarliga dessa är kan diskuteras men förekomsten understryker att kommunerna har en ny roll i samband med valfrihetssystemens införande. I denna roll ligger att upprätta arenor där problem och missförstånd kan hanteras som berör de privata utförarnas villkor i valfrihetssystemet. En del problem kan undvikas om kommunernas utformande av förfrågningsunderlag följer en standard där eventuellt specifika omständigheter för kommunen identifieras i annex till förfrågningsunderlaget.

Undersökningen av hemtjänstföretagen understryker betydelsen av den roll som kommuner och landsting har att vara ansvariga för systemet kring offentligt finansierad vård- och omsorg.

**Tillväxtverket underlättar
förnyelse i företag och regioner,
och gör det enklare för företag.**